

zoo geschieden, dat het verband tusschen Kerk (kerkelijk leven) en de belijdenis, in 't licht wordt gesteld; maar nu wordt een bepaald stuk en speciaal onderdeel van de belijdenis genomen, n.l. de leer van den Drieëenigen God, en dat stuk van de belijdenis is dan 't een en het al, voor het kerkelijk leven.

Als de Heilige Schrift de regel voor het geloof en leven is, waartoe moet dan nog eens apart de belijdenis van den Drieëenigen Naam worden genoemd?

„Wij hebben dit ernstig bezwaar, dat juist door die aparte noeming van het ééne stuk der Drieëenheid, de verklaring, dat de Heilige Schrift de regel des geloofs is, wordt krachteloos gemaakt. Als er in het artikel stond, dat al wat God in de Heilige Schrift ter zaligheid heeft geopenbaard moest worden geëerbiedigd, dan wisten we precies waar wij aan toe waren. Maar nu, apart en alléén, het stuk der Drieëenheid genoemd wordt, en niet b.v. het stuk der voorzienigheid, der uitverkiezing, der rechtvaardiging uit het geloof — nu is het alsof hier de belijdenisschriften wel worden genoemd, en de Heilige Schrift ook wel wordt genoemd, maar alsof 't in dit artikel toch eigenlijk meer te doen was om... een minimum der belijdenis, n.l. de belijdenis van den Drieëenigen Naam. In welk minimum (het zij terloops gezegd), hoe kostelijk het zijn moge, niets speciaal Gereformeerd ligt.”

„Als de toekomstige hervormers der belijdenis alleen aan den Drieëenigen Naam gebonden zijn, dan staat het hun vrij om van onze Kerk een Doopsgezinde, Lutherse, zelfs een Roomsche Kerk te maken.”

De L. merkt hierbij verder op: „De Hoedemaker heeft indertijd meer dan eens zijn vrees uitgesproken, dat, als het op een handhaven van de leer zal aankomen, zonder dat daarbij voor de noodige waarborgen zal zijn gezorgd, die handhaving hierop neer zou komen, dat men de uitersten ter linkerzijde en de uitersten ter rechterzijde, met andere woorden: de Modernen en de Gereformeerden, zou buitensluiten.” „Dat gevaar dreigt bij een zich terugtrekken op het minimum van de belijdenis van God, Vader, Zoon en Heiligen Geest. Voor de Modernen zal dit bed te lang, voor den Gereformeerde te kort blijken te zijn.” „Wij moeten het gehele Woord Gods hebben en niet den Drieëenigen Naam alleen.” (blad. 11).

Voor dezen keer zijn wij het met De Lingbeek eens, althans wat betreft die attentie voor een komma. Het komt er tegenwoordig ook in de kerk op aan, scherp toe te zien op de formules, waarmee men het leven der kerk in bepaalde richting sturen wil. Er is een tijd geweest, waarin de klaarheid een sieraad was van de kerkelijke taal. Die tijd is, althans in bepaalde kerkelijke kringen, helaas voorbij.

Rederijkerij inzake de film.

„Opbouw” schrijft over een film, die Napoleon wil voorstellen. Greta Garbo blijkt er in op te treden. Onder meer treft ons volgende uittaling:

Het is niet Garbo die deze keer overheerscht, voor het eerst heeft zij haar plaats gevonden. Deze rol moet bevrindend voor haar zijn geweest. Voor het eerst is zij niet zichzelf, maar de vrouw die Napoleon liefheeft. Daardoor is zij meer van vleesch en bloed, levanechter en pretentieeloozer dan anders. Het is misschien geen glansrol voor haar maar het is iets beters. Ook zij capituleert voor de macht der geschiedenis, zoals wij capituleren. Zij vergeet haar etiket „Garbo”. Wij vergeet hoe we over Napoleon dachten. We kunnen geen „meening” hebben over een mensch die tegenover ons staat. Van vleesch en bloed — en tegelijk met de toovermacht van de legende. De kleine Bonaparte — en tegelijk „l'Empereur”. We denken niet langer: „onmensch”, „held” of „duivel”, we voelen slechts kracht. Kracht, kracht, deze onuitputtelijke energie van een geniaal Meester Droomer. We worden opgenomen in een stroom van leven, die „goed of kwaad” bijna van ondergeschikt belang maakt. De terugtocht uit Rusland — afgrujselijk, toch grootsch, toch dicht bij de bronnen dan onze parlementaire debatten.

Valse romantiek? Mogelijk. Maar we blijven staan tegenover menschen, geschiedenis, bestemming.

Garbo zegt tegen Napoleon: Ik kan je niet bij je naam noemen, het zou zijn of ik de Historie aansprak.

We begrijpen dit, tegenover dezen mensch. De Historie spreekt men niet aan met een naam, die beleef men.

De filmcritiek komt in het stadium van de rede-rijkerij. Was daarmee die critiek in haar geheel getypeerd, dan zou men de film een anellen dood kunnen voorspellen. Helaas is het zoo niet; natuurlijk ziet dit „helaas” niet op de „Film”, doch op de film.

K. S.

BOEKBESPREKING

Elckerlyc. Tijdschrift voor Christ. Letterkunde.
Bosch & Keuning N.V. — Baarn.

Het nieuwe van dit tijdschrift is de verandering die het heeft ondergaan. De redactie heeft de abonnees een verrassing bezorgd, door het blad een geheel ander uiterlijk te geven en een tiental boekjes in den loop van het jaar er aan te verbinden. Niet ieder zal even aangenaam verrast zijn door die verrassing, want het uiterlijk is er aanzienlijk op achteruit gegaan. Het blad had vroeger iets apart, iets gedistingeerd en dat is verdwenen, wat heel jammer is. Misschien weegt de winst der boekjes op tegen het verlies aan decorum. Het

eerste deeltje, over Marnix is goed. Zeven bevoegde personen geven in korte hoofdstukjes het voornaamste over Marnix' leven en werken, vooraafgegaan door een toelichting bij de reproducties van de handschriften, en gevolgd door bio- en bibliografische gegevens. De studie van Prof. Wille over de „Bijencorff” is gepubliceerd in 1919, niet in 1909 zoals daar bij vergissing vermeld staat.

H. S.

Vive le geus. Een bloemlesing gouzenliederen. Libellenserie no. 300.

Vonken van 't verleden door Jan Boer. Libellenserie no. 208.

Bosch & Keuning — Baarn.

Het is moeilijk de gouzenliederen kort te karakteriseren, door hun zeer verschillend gehalte. M. Beversluis zet ze behoorlijk in hun tijd, en geeft een goede keuze uit deze echte volkspoëzie, liederen van diepe vroomheid naast verzen vol haat. Terrecht laat hij uitkomen, dat het godsdienstige element het voornaamste was in den strijd tegen Spanje. Ongetwijfeld zullen enkele liederen geschreven zijn om propaganda te maken onder de „lauwen”, de meesten kwamen direct uit het hart. Jan Boer geeft een aantal Groninger balladen, legenden en overleveringen in het dialect van Hunsings, verlicht met niet bijzonder fraaie houtsnedes, opgedragen aan K. ter Laan, der beschrijver van Gronings taal en volksleven. Poëtische waarde hebben de korte gedichten niet, maar het zijn aardige staaltjes van Groningsche folklore. Voor dialectliefhebbers een aardig bundeltje.

H. S.

Ir B. ter Brugge: „Discipelschap in de fabriek.”

In deze brochure, opgenomen in de reeks „Kerk en wereld”, schreef Ir Ter Brugge over de plaats van den arbeider in de fabriek, gelijk Gods Woord hem die plaats aanwijst. De kwestie waarover hij handelt heeft reeds jarenlang de aandacht van niet-christenen, en deze aandacht dong al meer naar het eerepredicaat van „religieuze”. Men leze maar eens de revolutionaire poëzie van Roland Holst, Gorter e.a. er op na. Fijn is daartegenover de greep van dezen auteur, dien onze lezers kennen, naar het woord „discipelschap”. Daar zit de gedachte van leeren-willen, maar ook die van navolging in; en zoo wordt het gedwee met den term „religieuze” hier bij den wortel onderkend en afgesneden. Het mooie van deze brochure is, dat ze in duidelijke taal de voornaamste kwesties behandelt, die op het aangesneden gebied zich voordoen. Van de nieuwere schrijvers heeft — wat onze lezers trouwens geen ogenblik behoeven te betwijfelen — Ir Ter Brugge kennis genomen, en met name heeft hij Hans Lilje, zonder dit opzettelijk te willen doen, door zijn eigen beschouwing nog weten te corrigeren. Ook daarvoor ben ik dankbaar; want het luistert hier erg nauw: over de techniek en over de oorzaken van de ellende van den mensch, van wien ik Lilje eens hoorde zeggen: „Er hat gesiegt, aber — er hat sich tot gesiegt”, spreekt men gauw een verkeerd woord, en vooral in den laatste tijd zijn wij onder ons, dank zij veler arbeid, ondanks sommige oppositie daartegen, voorzigtiger geworden. Temeer daarom verblijdt het ons, dat de auteur van dit geschrift den goeden weg heeft ingeslagen.

Terwille van onze lezers laten we hier de opschriften der verschillende hoofdstukken volgen: mensch en massamensch, het leven der arbeiders, de techniek, de mensch en zijn arbeid, de roeping van den Christen.

K. S.

Gedenkboek van de Geref. Schoolvereniging te Batavia, 1912—1937.
Drukkerij „Gruno” — Batavia.

De onbekend gebleven schrijver heeft op den feestavond (Dec. 1937), waarop het zilveren jubileum van de Geref. Schoolvereniging te Batavia gevierd werd, een overzicht gegeven van de geschiedenis van de Vereniging en haar scholen. Deze toespraak, thans uitgebreid, zag nu het licht. Interessante foto's zijn opgenomen: A. W. F. Idenburg, personeel en leerlingen van een school in 1907 vergeleken met een overeenkomstige groep in 1937, families, personen uit besturen en personeelen, die bij het onderwijs betrokken zijn geweest, de feestavond van 1937, bestuur, en nog een tweetal vergelijkende foto's van andere scholen; eveneens foto's van gebouwen. De vergelijkende foto's geven zelf reeds een mooie proef op de som terzake van den verblijdenden vooruitgang van het onderwijs. Ook reeds om deze reden verdient het boekje de volle belangstelling en achten we de uitgave alleszins geslaagd.

K. S.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Aangenomen naar:
IJsselmuiden-Grafhorst: Cand. O. W. Bouwsma te Rotterdam-Delfshaven.

Benoemd tot Hulpprediker te:
Schagen: Cand. W. H. Wamstecker te IJmuiden (aangen.).

Afscheid van:
Arnhem: J. Douma. Tekst: Dent. 32:9.

Intrede te:
Amersfoort: B. Holwerda. Tekst: 2 Cor. 12:6b.

Candidaat A. de Groot.

De Kerkeraad van de Geref. Kerk van Brussel heeft de benoeming van cand. A. de Groot tot hulpprediker onder de verstrooide Gereformeerden in Frankrijk voor eenigen tijd verlengd. Cand. de Groot blijft echter beroepbaar en behoudt eveneens gelegenheid de kerken enkele Zondagen te dienen, daar hij herhaalde malen in Nederland is, vooral in de zomermaanden. Zijn adres is dan: te Middelstrand 31, Rotterdam. Zij, die 't plan hebben dezen zomer naar Frankrijk te gaan, worden herinnerd aan den Nederlandschen Kerkdienst te Parijs, elken Zondagmorgen half elf, Rue Lekain 3.

Kerk en Buchman-beweging.

De kerkeraad der Geref. Kerk van Solo heeft eenparig als zijn overtuiging uitgesproken, dat leden der kerk versterking van hun geloofsleven kunnen en moeten zoeken in de kerk. Meent men dat er fouten en gebreken zijn, dan moet met kracht naar verandering en verbetering worden gestreefd.

Predikant en Reserve-Officier.

De Part. Synode der Geref. Kerken van Drente heeft in haar te Assen gehouden vergadering aangenomen een voorstel van de Classis Meppel, luidende: „De Classis Meppel enz. A. gelet op de uitspraak der Generale Synode te Amsterdam (1936) art. 259 der acta, volgens welke beslissing het ambt van den dienaar des Woords onverenigbaar wordt geacht met de functie van reserve-officier; B. van oordeel, dat de uitspraak der Synode en in haar besluit én in het rapport ter dezer zake het „andersoortig” ambt van den dienaar des Woords in zulk een licht stelt, dat een schaduw wordt geworpen op het officium van den krijgsveldst; besluit aan de Generale Synode te verzoeken revisie van genoemde uitspraak in dier voege, dat uit de redactie er van worde weggelaten hetgeen de gedachte zou kunnen doen postvatten, dat het ambt van dienaar des Woords principieel onverenigbaar is met de functie van reserve-officier.”

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Rijssen: R. Kok te Veenendaal.

Bedankt voor:

Paterson (Mich.): J. v. d. Berg te Krabbendijke.
Vlaardingen en Terneuzen: M. Heikooft te Utrecht.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Barendrecht: W. F. Lamain te Middelhamnis.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Brakel: D. Th. Keek te Staphorst.
Den Bommel: R. W. Steur te Oost-Alblas.
Oudeschild op Texel: J. F. Tinkhof te St. Maarten e.a.
Sellingen: H. Marra te Leermens.
Surhuisterveen (Fr.): M. G. Rosbergen te Noordwijk (Gr.).
IJzendoorn: J. J. Poot te Bunschoten.

Aangenomen naar:

Bladel (N.-B.): Cand. J. C. Koppert te Utrecht.
Gieterveen (toez.): Cand. F. H. J. Bik, hulppred. te Sluisdijk.
Langweer (Fr.): Cand. C. Nieber, pred.-evang. te Veendam.
Steggerda (toez.): H. van Schotborst te Gaastmeer.

Bedankt voor:

Den Ham (toez.): J. C. Terlouw te Garderen.
N. O. Indië: H. van Schotborst te Gaastmeer.
Ureterp: M. G. Rosbergen te Noordwijk (Gr.).

Afscheid van:

Goudak: T. H. Oostenburg. Tekst: Hab. 3:2 (midden).
Noordhorn: J. K. Lofvers. Tekst: Marc. 13:37.

Zoo juist verscheen in de V.C.L.:

BOEREN en BURGERS

Samengesteld onder redactie van
P. J. RISSEEUW

Met bijdragen van:

H. BARENDRECHT,
JAN BREUNESSE, J. K. VAN EERBEEK, IGNATIA LUBLEY, HAN MOLENKAMP, G. MULDER, WILLY RIET-
HOF, G. SEVENSMA-THEM-
MEN, D. VAN DER STOEP,
JO YPMA

Met krijttekeningen van

ROELAND KONING

Literair en illustratief een kunstwerk van betekenis. Een boek dat als een meesterwerk van boeiende vertelkunst en suggestieve verlichting bijzonder in den smaak zal vallen.

Prijs f 2.65 — Geb. f 3.35
V.C.L.-Leden ontvangen dit werk GRATIS.

De V.C.L.-Leden hebben reeds eerder in dezen jaargang ontvangen:

Asuncion

door J. K. VAN EERBEEK

Hielko van Oaltje

door WOLF MEESTERS

Delistraat

door G. J. PEELLEN

Tjalling's jubeljaar

door G. MULDER

Bovendien kiest elk V.C.L.-lid zelf voor f 5.— gratis

Men wordt lid van de V.C.L. voor een contributie van slechts f 6.—

per jaar. En dan ontvangt men heel deze rijke boekencollectie ter waarde van f 16.—

Profiteer van deze onge-evenaarde gelegenheid.

Vraag gratis V.C.L. catalogus bij Uw boekhandelaar

J. H. KOK N.V. KAMPEN

HILVERSUM

Rookt U een fljne Sigaar?
Of prefereert U een pijp?

Dan kunt U terecht bij

SIGAREN MAGAZIJN
„THE OLDSMOKER”

KERKSTRAAT 8 - HILVERSUM

WEET U

dat er een „Ver. van Organisten bij de Geref. Kerken” bestaat, die o.a. ook onze Kerken van advies dient bij orgelbouw, -restauratie of het benoemen van organisten?

KENT U

„Organist en Eredienst”, het maandblad, door deze vereniging uitgegeven, bevattende verschillende leerzame artikelen betreffende kerkzang, orgelspel enz. bovendien vaak voorzien van een muziekbijlage?

ZOUDT U

dat blad ook niet willen lezen? Het wordt U gratis toegezonden indien U donateur (min. f 2.50 p. j.) of begunstiger (min. f 1.— p. j.) van deze vereniging wordt.

Aanmelding — en gratis proefnummers bij den 2en Secretaris: R. HUIZENGA, Bilderdijkstraat 79, Rijswijk (Z.-H.).

Chr. Muziektijdschrift „DE HARP”

met

maandelijkse Muziekbijlage

f 1.50 per jaar

onder redactie van F. PIJLMAN

Neemt proef met een abonnement en U zult algehele voldoening smaken.

Administratie-Adres:

te Belmersstraat 94 - Amsterdam (W.)

Medewer-
Heer-
dijk-
Hol-
Rott-
Dr. C-
Wol-
boven

Alle s-
Prof.

INHOUD:

de Schrift
Kerkelijk
king. Ont-
Geref. K-
Kerken, l-
Duitsche
de spier-
Wielenga
— Uit de
der meerd
Geen part
De uitvoe
verenig

in de
Vrijdag 1-
een rece-
genoemd
de schrij-
rechtzinn-
feld zal v-
slag van
deze hee-
stelling v-
de linkse
dat niet o-
schoven.
een vast
Prof. He-
tegen het
men in l-
mensch”,
over de
ontzeten
er een C-
den men
te vernie-
daemonis-
boek van
brug. Of
moge ico-
kan wor-
kwamer
tegensta-
nen, dat
schreven
vattend.
De ree-
tweede d-
het wil
zijn oord-
waar bel-
worden,
loonen
Dit da-
zeggen,
ware dir-
van de l-
geraakt.
In de
dit een
principi-
weergav-
Prof. He-
zijn aan-
eerste d-
wat is
de beant-
In de o-